

ОПИТУВАЛЬНИК ДИТЯЧЕ-БАТЬКІВСЬКИХ ЕМОЦІЙНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН (ОДБЕВ) Є.І. ЗАХАРОВОЇ

Розроблений Є.І. Захаровою опитувальник спрямований на дослідження особливостей стосунків між батьками та дітьми. Текст опитувальника містить 66 тверджень та спрямований на виявлення виразності 11 параметрів емоційного взаємодії батьків і дитини дошкільного віку, об'єднаних в три блоки.

1. Блок чутливості:

- здатність сприймати стан дитини (1, 23, 45, 12, 34, 56);
- розуміння причин стану (13, 35, 57, 2, 24, 46);
- здатність до співпереживання (3, 25, 47, 14, 36, 58).

2. Блок емоційного прийняття:

- почуття, що виникають у матері у взаємодії з дитиною (15, 37, 59, 4, 26, 48);
- безумовне прийняття (5, 27, 49, 16, 38, 60);
- ставлення до себе, як до батька чи матері (17, 39, 61, 6, 28, 50);
- емоційний фон взаємодії (7, 29, 51, 18, 40, 62).

3. Блок поведінкових проявів емоційної взаємодії:

- прагнення до тілесного контакту (19, 41, 63, 8, 30, 52);
- надання емоційної підтримки (9, 31, 53, 20, 42, 64);
- орієнтація на стан дитини при побудові взаємодії (21, 43, 65, 10, 32, 54);
- вміння впливати на стан дитини (11, 33, 55, 22, 44, 66).

Процедура проведення опитувальника

Кожна характеристика діагностується за допомогою шести тверджень, три з яких носять позитивний характер (перші три з вказаних в дужках) - згода з цим твердженням свідчить про високий ступінь прояву якості і три

- негативний (друга трійка тверджень, зазначених в дужках) - згода з даними твердженням означає низький ступінь прояву якості.

Ступінь своєї згоди із запропонованими твердженнями випробовуваний повинен висловити за допомогою п'ятибальною шкали, розташованої на бланках опитувальника поруч з інструкцією.

Для отримання стандартних балів, якими зручно оцінювати виділені характеристики, пропонується об'єднати показники, які підпадають під кожен з них, і порахувати за формулою:

$$\frac{a + b + c - d - e - f + 13}{5}$$

де a, b, c - оцінки позитивних тверджень; d, e, f- оцінки негативних тверджень.

За результатами підрахунків можна вимірювати ступінь прояву кожної характеристики в інтервалі від 0,5 до 5 балів.

Для кожного показника автором методики при її апробації були підраховані середні і критеріальні значення (Таблиця 1). Зазначена в таблиці величина N є тим крайнім значенням, яке, з урахуванням середнього квадратичного відхилення, може приймати окрема характеристика, не виходячи з області середніх значень. У тому випадку, якщо в конкретній діаді показник приймає значення нижче позначеного N, ми можемо зробити висновок про дефіцитарність відповідної характеристики емоційної сторони взаємодії.

<i>Характеристика взаємодії</i>	<i>Середнє значення (N)</i>	<i>Критеріальне значення (N)</i>
Здатність сприймати стан	4,22	3,7
Розуміння причин стану	3,85	3,2
Емпатія	3,39	2,8
Почуття батьків в ситуації взаємодії	3,9	3,3
Безумовне прийняття	3,84	3,2

Прийняття себе як батька	3,78	3,1
Переважаючий емоційний фон	3,66	3,0
Прагнення до тілесного контакту	4,03	3,3
Надання емоційної підтримки	3,47	2,8
Орієнтація на стан дитини при побудові взаємодії 2	2,95	2,3
Уміння впливати на емоційний стан дитини	3,8	3,2

Таблиця 1. Середні і критеріальні значення показників емоційної сторони дитячо-батьківської взаємодії

ТЕКСТ ОПИТУВАЛЬНИКА

П.І.Б заповнювача:

Вік заповнювача:

П.І.Б дитини:

Вік дитини:

Дата обстеження:

Інструкція

Шановні батьки!

Оцініть справедливість наступних тверджень, використовуючи п'ятибальну шкалу:

5 - абсолютно вірно; 4 - швидше за все це так; 3 - в деяких випадках вірно;
2 - не зовсім вірно; 1 - абсолютно невірно.

Текст опитувальника ОДБЕВ:

№	Питання	Кількість балів
1.	Я відразу помічаю, коли моя дитина засмучена.	
2.	Коли моя дитина ображається, то неможливо зрозуміти, з якої причини.	
3.	Коли моїй дитині боляче, мені здається, що я теж відчуваю біль.	
4.	Мені часто буває соромно за мою дитину.	
5.	Що б не зробила моя дитина, я буду її любити.	
6.	Виховання дитини - складна проблема для мене.	
7.	Я рідко підвищую голос.	
8.	Якщо часто обіймати і цілувати дитину, то можна її розпестити і зіпсувати її характер.	
9.	Я часто даю зрозуміти моїй дитині, що вірю в її сили.	
10.	Поганий настрій моєї дитини не може бути виправданням її непослуху.	
11.	Я легко можу заспокоїти мою дитину.	
12.	Почуття моєї дитини для мене загадка.	
13.	Я розумію, що моя дитина може грубити, щоб приховати образу.	
14.	Часто я не можу розділити радість моєї дитини.	
15.	Коли я дивлюся на свою дитину, то відчуваю любов і ніжність, навіть якщо вона «погано поводиться».	
16.	Я багато хотів (ла) би змінити у своїй дитині.	
17.	Мені подобається бути матір'ю (батьком).	
18.	Моя дитина рідко спокійно реагує на мої вимоги.	
19.	Я часто гладжу мою дитину по голові.	
20.	Якщо у дитини щось не виходить, вона повинна впоратися з цим самостійно.	
21.	Я чекаю поки дитина заспокоїться, щоб пояснити їй, що вона не права.	
22.	Якщо моя дитина розбалували, я вже не можу його зупинити.	
23.	Я відчуваю ставлення моєї дитини до інших людей.	

24.	Часто я не можу зрозуміти, чому плаче моя дитина.	
25.	Мій настрій часто залежить від настрою моєї дитини.	
26.	Моя дитина часто робить речі, які сильно мені докучають.	
27.	Ніщо не заважає мені любити свою дитину.	
28.	Я відчуваю, що завдання виховання занадто складна для мене.	
29.	Ми з моєю дитиною приємно проводимо час.	
30.	Я відчуваю роздратування, коли дитина буквально «липне» до мене.	
31.	Я часто кажу дитині, що високо ціную її старання і досягнення.	
32.	Навіть коли дитина втомилася, вона повинна довести розпочату справу до кінця.	
33.	У мене виходить налаштувати дитину на серйозні заняття.	
34.	Часто моя дитина здається мені байдужою, і я не можу зрозуміти, що вона відчуває.	
35.	Я завжди розумію, чому моя дитина засмучена	
36.	Коли у мене гарний настрій, капризи дитини не можуть зіпсувати його.	
37.	Я відчуваю, що моя дитина любить мене.	
38.	Мене пригнічує, що моя дитина росте зовсім не такою, якою мені хотілося б.	
39.	Я вірю, що можу впоратися з більшістю ситуацій і проблем у вихованні моєї дитини.	
40.	Часто у нас з дитиною виникає взаємне невдоволення.	
41.	Мені часто хочеться взяти дитину на руки.	
42.	Я не захожую дрібні успіхи дитини. Це може її розпестити.	
43.	Марно вимагати щось від дитини, коли вона втомилася.	
44.	Я не можу змінити поганий настрій дитини.	
45.	Досить тільки подивитися на дитину, щоб відчути її настрій.	

46.	Часто радість дитини здається мені безпричинної.	
47.	Я легко “заражаюся” веселощами моєї дитини	
48.	Я дуже втомлююся від спілкування зі своєю дитиною.	
49.	Я багато прощаю своїй дитині через любов до неї.	
50.	Я знаходжу, що я набагато менше здатна добре піклуватися про свою дитину, ніж я очікувал (а).	
51.	У мене часто виникають спокійні, теплі стосунки з моєю дитиною.	
52.	Я рідко саджу дитину до себе на коліна.	
53.	Я часто хвалю свою дитину.	
54.	Я ніколи не порушую розпорядок дня своєї дитини.	
55.	Коли моя дитина втомилася, я можу переключити її на більш спокійне заняття.	
56.	Мені важко зрозуміти бажання моєї дитини.	
57.	Я легко можу здогадатися, що турбує мою дитину.	
58.	Іноді я не розумію, як дитина може засмучуватися через такі дрібниці.	
59.	Я отримую задоволення від спілкування із своєю дитиною.	
60.	Не завжди легко прийняти мою дитину такою, якою вона є.	
61.	Мені вдається навчити дитину, що і як робити.	
62.	Наші заняття з дитиною часто закінчуються сваркою.	
63.	Моя дитина любить до мене притискатися.	
64.	Я часто буваю суворої (суворим) зі своєю дитиною.	
65.	Краще відмовитися від відвідування гостей, коли дитина «не в дусі».	
66.	Коли дитина засмучений і їй важко заспокоїтися, мені буває важко допомогти їй.	